

národní
úložiště
šedé
literatury

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa - prosinec 2014

Suchomelová, Mirjam; Kořánová, Marie; Krinesová, Lenka
2014

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-180463>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte autora-Nezasahujte do díla 3.0 Česko

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 25.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa

projekt
Monitoring změn v zahraničních důchodových systémech

Zpracoval:
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Oddělení knihovnicko-informačních služeb

prosinec 2014

Mezinárodní

Publikace ILO „Reversing pension privatization: The experience of Argentina, Bolivia, Chile and Hungary“

Dokument „Reversing pension privatization: The experience of Argentina, Bolivia, Chile and Hungary“ („Reverze penzijní privatizace: Zkušenost Argentiny, Bolívie, Chile a Maďarska“), který v letošním roce vydala Mezinárodní organizace práce, prezentuje shrnutí závěrů studie o „re-reformách“ privatizovaných systémů na základě případů Argentiny, Bolívie, Chile a Maďarska. V těchto čtyřech zemích byly realizovány různé modely strukturální reformy. Chile a Bolívie sledovaly "náhradní (substitutive)" přístup: zavřely veřejný systém a nahradily jej soukromým systémem. Bolívie přinutila všechny pojištěné ke změně, zatímco Chile dalo pojištěncům omezenou lhůtu, aby se rozhodli, zda zůstanou ve veřejném systému, nebo se přesunou do soukromého systému (zápis do soukromého systému byl povinný v obou zemích pro všechny nové účastníky ekonomicky aktivní populace - EAP). Argentina a Maďarsko sledovaly "smíšený" přístup, ale s rozdíly. Argentinský přístup byl složitější, protože veřejný systém nebyl uzavřen a nový systém byl vytvořen se dvěma pilíři: ten první, veřejný, poskytoval základní důchod a druhý, soukromý nebo veřejný, poskytoval doplňkovou penzi. Na začátku se pojištěnci, staří i noví účastníci EAP, mohli pohybovat mezi těmito dvěma systémy, ale později byla zavedena omezení. V Maďarsku byl ryzí veřejný systém původně uzavřen pro nové účastníky a vytvořen systém dvou pilířů: první, veřejný, vyplácel místo základního důchodu proporcionální a od druhého pilíře, pouze soukromého, se očekávalo, že bude poskytovat doplňkovou penzi striktně na základě zůstatku individuálních účtů (ta však nebyla nikdy vyplácena, protože pilíř byl v roce 2011 uzavřen). Později bylo možné vrátit se do veřejného systému a noví účastníci se pro něj mohli rozhodnout.

Zpráva systematicky porovnává a hodnotí reformy soukromých penzijních systémů v Argentině, Chile, Bolívii a Maďarsku v důsledku počátečních neúspěchů v designu a výkonu po jejich implementaci. Dokument prezentuje výhody a nedostatky strukturálních reforem a soukromých penzijních systémů před re-reformou a analýzy legislativních rysů a socio-ekonomických dopadů re-reforem. Analýza se zaměřuje na deset vybraných principů sociálního zabezpečení: sociální dialog, univerzální pokrytí, rovné zacházení, sociální solidarita, gender rovnost, dostatečnost dávek, účinnost a přiměřenost administrativních nákladů, sociální participace, role státu a dohled, finanční udržitelnost.

Zdroj:

Mesa Lago, Carmelo. *Reversing pension privatization: The experience of Argentina, Bolivia, Chile and Hungary*. Geneva: ILO, 2014. ISSN 1020-959X. ESS Working Paper No. 44. [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.social-protection.org/gimi/gess/RessourcePDF.action?ressource.ressourceId=43277>

Mezinárodní

Publikace OECD Pensions Outlook 2014

Nová zpráva OECD Pensions Outlook 2014 zkoumá, jak důchodové systémy reagují na problémy, kterým v současné době čelí. Stárnutí populace a problematické ekonomické prostředí, charakteristické nízkou návratností investic, nízkým růstem a nízkými úrokovými sazbami, způsobují důchodovým systémům vážné problémy a ovlivňují jak PAYG financované veřejné důchody, tak i fondové penze.

V důsledku stárnutí populace a zejména pokračujícího prodloužení střední délky života čelí PAYG důchody problémům finanční udržitelnosti, dávkově definované fondové penze potřebují zajistit svou další solventnost a příspěvkově definované penze musí zvažovat způsoby, jak zajistit, aby jedinci měli v důchodu adekvátní příjem. Nejlepším přístupem k řešení těchto problémů je přispívat více a po delší dobu, a to zejména odložením odchodu do důchodu, jak se prodlužuje délka života.

Penzijní fondy a poskytovatelé anuit jsou vystaveni riziku dlouhověkosti. Za účelem řešení rizika neočekávaných zvýšení finančních závazků je třeba, aby regulátoři a tvůrci politik zajistili, že penzijní fondy a poskytovatelé anuit budou využívat pravidelně aktualizovaných tabulek úmrtnosti, které budou zahrnovat budoucí prodloužení očekávané délky života. Regulační rámec by měl také pomoci zajistit, že kapitálové trhy budou poskytovat dodatečnou kapacitu pro zmírnění rizika dlouhověkosti.

Většina zemí byla velmi aktivní v oblasti změn svých důchodových systémů od února 2012 do září 2014. Většina zemí zavedla reformy za účelem zlepšení finanční udržitelnosti svých důchodových systémů; některé země učinily opatření na udržení nebo zlepšení adekvátnosti důchodového příjmu pro nejchudší skupiny. Pouze několik zemí, které byly nejvíce zasaženy ekonomickou krizí, se uchýlilo k nominálnímu snížení dávek. Větší počet zemí zvýšil daně z penzijního příjmu nebo příspěvky do veřejných dávkově definovaných programů, široce využívané bylo snížení nebo odložení indexace důchodových dávek za účelem snížení výdajů.

Mnoho zemí plánuje zvýšení státního důchodového věku. Motivace pracovat byla posílena prostřednictvím ztížení přístupu k předčasnému důchodu a/nebo zvýšenými finančními pobídkami. Běžná byla opatření na omezení administrativních výdajů.

Některé země, aby řešily adekvátnost příjmu, rozšířily povinné pokrytí penzijních dávek na dříve vyloučené skupiny (jako samostatně výdělečně činné pracovníky), jiné zavádějí nové dávky. Řada zemí zvýšila povinné příspěvky do fondových DC programů. Politiky na zvýšení diverzifikace a zabezpečení soukromých penzijních úspor byly také běžné následně po finanční krizi.

Soukromé penze hrají důležitou roli v podporování adekvátnosti důchodového příjmu. Obecně dosud nepředstavují hlavní zdroj důchodového příjmu s výjimkou jedinců s nejvyššími příjmy. Mladší generace se budou pravděpodobně muset v důchodu více spoléhat na soukromé penze než starší generace.

Politické možnosti pro zvýšení komplementární role soukromých penzí zahrnují:

- zvýšení míry pokrytí, např. prostřednictvím donucení nebo automatické registrace;
- povzbuzování, aby lidé přispívali více a po delší dobu, např. odložením důchodu;
- zaměření na podskupiny populace, které potřebují lepší přístup k soukromým penzím;
- zlepšení nastavení mezi veřejnými a soukromými důchody.

Pomohlo by také pozitivní ekonomické prostředí s vyššími výnosy z aktiv a vyšším růstem produktivity.

Dostupné údaje ze šesti zemí ukazují, že automatická registrace má pozitivní dopad na pokrytí. Úrovně pokrytí však nejsou dosud na stejné úrovni jako v povinných systémech. Hlavní prvky konzistentní politické strategie pro programy automatické registrace, aby se úspěšně zvýšilo pokrytí, zahrnují:

- identifikování podskupin populace, které by nejvíce potřebovaly pokrytí soukromou penzí;
- zajištění, aby vstupní bariéry do programů automatické registrace (např. věk nebo úroveň výdělků) nebránily lidem začít včas přispívat a nevyklučovaly jedince, kteří by z doplňkové soukromé penze mohli těžit;
- definování standardních příspěvkových sazeb ve spojitosti s celkovým důchodovým systémem;
- pečlivé posouzení jejich komplementárnosti s dalšími existujícími podněty;
- rozvíjení efektivní komunikace a vzdělávacích kampaní doprovázejících jejich zahájení a implementaci.

Penzijní prohlášení a národní penzijní komunikační kampaně (NPCCs)

Individuální penzijní prohlášení by měla poskytovat jasné zjednodušené informace. Ideálně by měla kombinovat informace ze všech národních penzijních zdrojů relevantních pro daného jedince. Penzijní prohlášení by se mělo zaměřit na to, aby zaangažovalo a podpořilo členy, aby se aktivně zapojili do zlepšování adekvátnosti důchodového příjmu, např. zvýšením příspěvků a/nebo odložením odchodu do důchodu.

NPCCs by ideálně měly tvořit součást celkové národní strategie a zásadní události, jako jsou důchodové reformy a krize, volají po specifických NPCCs. Úspěšné NPCCs jsou řízeny jasnými, realistickými a dobře cílenými úkoly, které produkují výsledky, které lze měřit, hodnotit a monitorovat. Robustní proces hodnocení je zásadní. Hodnocení by mělo tvořit podstatný prvek rozpočtu kampaně. Kampaně by se měly vyhnout násobným poselstvím a měly by se zaměřit na méně dostupné skupiny.

Zdroje:

Launch of OECD Pensions Outlook 2014. In: OECD [online] 8 December 2014. [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/finance/private-pensions/launch-oecd-pensions-outlook-2014.htm>

OECD Pensions Outlook 2014. In: OECDiLibrary [online] 8 December 2014. [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/oecd-pensions-outlook-2014_9789264222687-en

Mezinárodní

Publikace OSN „Reforming Pensions in Developing and Transition Countries“

Nedávno vydala Organizace spojených národů publikaci „Reforming Pensions in Developing and Transition Countries“ („Reformování důchodů v rozvojových a transformujících se zemích“), obsahující řadu případových studií, které aktualizují globální diskusi o důchodové reformě. Podle studie byly od 2. světové války dva významné trendy v oblasti důchodové reformy:

1. zavedení soukromě spravovaných programů individuálních účtů, které doplňují nebo nahrazují existující veřejné programy (začátek v 80. letech ve více než 30 zemích) a
2. rychlý růst univerzálních nepříspěvkových penzijních programů jako preferovaného nástroje veřejné politiky na zmírnění chudoby starší populace v rozvojových i transformujících se zemích.

Studie zjistila, že i přes neustále se měnící povahu národních důchodových programů, poháněných demografickými a fiskálními činiteli, úroveň pokrytí po celém světě zůstává stále extrémně nízká: pouze 50 % aktivní populace v Latinské Americe, 30 % v Asii, severní Africe a Karibiku a méně než 15 % v subsaharské Africe. A úrovně dávek nebývají dostatečně vysoké, aby posunuly starší osoby nad hranici chudoby.

Jednotlivé případové studie se zabývají nejen finančními a pojistnými otázkami spojenými s důchodovou reformou, ale také faktory politické ekonomie. Tyto faktory pomáhají vysvětlit, proč některé regiony (např. Blízký východ a jižní Asie) provedly poměrně málo důchodových reforem, zatímco v jiných regionech (např. východní Evropa a Latinská Amerika) byly provedeny zásadní změny systémů. Na politickou ekonomii se zaměřují případové studie o Polsku, Maďarsku, Blízkém východě a Korejské republice. Další soubor případových studií pokrývá důchodové systémy a reformy v zemích BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika). Třetí část je zaměřena na rozšířenou úlohu státu při poskytování ochrany ve stáří v Bolívii, Chile a Argentině.

Studie je on-line přístupná na webu

<http://www.palgraveconnect.com/pc/econfin2014/browse/inside/chapter/9781137396112/9781137396112.0001.html?chapterDoi=9781137396112.0001#page=1>

Zdroj:

United Nations. *International Update – November 2014*. In: SSA [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2014-11/index.html

Belgie

I. Zrušení důchodového bonusu

Od 1. ledna 2015 se ruší důchodový bonus za pozdější odchod do důchodu pro osoby, které k tomuto datu nespĺnily podmínky pro jeho vytváření. Důchodový bonus je přídavek k zákonnému důchodu, který měl za cíl motivovat k prodlužování pracovního života. Dosavadní podmínky zůstávají zachovány pro ty osoby, které si bonus vytvářely do 31. prosince 2014. (*Podrobnější informace o systému důchodového bonusu viz „Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa“ – květen 2013¹.*)

II. Zrušení stropů u příjmů z pracovní činnosti při souběhu se starobním důchodem

Od roku 2015 mohou mít důchodci, kteří dosáhli věku 65 let, vedle svého důchodu neomezené příjmy z pracovní činnosti.

To se týká i důchodců, kteří ještě nedosáhli věku 65 let, ale mají za sebou 45 let kariéry.

Dosavadní limity u předčasných a pozůstalostních důchodů zůstávají zachovány, ale sankce v případě jejich překročení budou aplikovány proporcionálně.

III. Záměry belgické vlády týkající se důchodové reformy

Nová belgická vláda vyjádřila záměr připravit v rámci svého reformního úsilí i novou důchodovou reformu, která má zajistit finanční a sociální stabilitu důchodového systému. Základní směry důchodové reformy jsou naznačeny ve vládní dohodě z října 2014.

Jako základ při přípravě důchodové reformy má sloužit zpráva Komise pro důchodovou reformu 2020-2040 (*podrobnější informace o zprávě viz „Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa“ – červen 2014²*).

Vláda zřídí Národní výbor pro důchody (Comité national des Pensions), který bude zodpovědný za trvalý a systematický dohled nad sociální a finanční stabilitou belgických důchodových soustav. Výbor bude mít tripartitní složení a bude tvořen reprezentanty federální vlády, reprezentanty sociálních partnerů, zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, reprezentantů syndikátů úředníků a reprezentantů různých úrovní moci. Výboru bude poskytovat podporu Centrum expertízy pro oblast důchodů (Centre d'expertise des pensions).

Ve vládní dohodě jsou obsažena jak některá aktuální opatření (např. výše uvedené zrušení důchodového bonusu a zrušení stropů příjmů z pracovní činnosti při souběhu s důchodem), tak opatření, která by měla být realizována v dlouhodobějším horizontu.

Mezi hlavní záměry v rámci plánované reformy patří následující opatření:

- **Úpravy v oblasti odchodu do důchodu:** Zákonný důchodový věk se zvýší na 66 let v roce 2025 a na 67 let v roce 2030.

¹ Viz: <http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchody-2013-kveten.pdf>

² Viz: http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchod_reformy-2014-06.pdf

Věk pro předčasný důchod vzroste na 62,5 roku v roce 2017 a na 63 roky v roce 2018. Požadovaná délka kariéry pro předčasný důchod se zvýší na 41 roků v roce 2017 a na 42 roky v roce 2019. Určité výjimky budou platit pro případy velmi dlouhé kariéry.

Bude pokračovat reforma pozůstalostního důchodu: Od roku 2025 se věk, od kterého bude poskytován pozůstalostní důchod, bude zvyšovat až na 55 let, a to o jeden rok za každý kalendářní rok. (*Informace o reformě pozůstalostních důchodů od 1.1.2015 viz „Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa“ – září 2014³.*)

Vláda vytvoří právní rámec umožňující automatické přizpůsobování podmínek pro odchod do zákonného nebo předčasného důchodu v závislosti na demografickém a finančním vývoji v důchodovém systému a na růstu střední délky života.

- Zavedení bodového systému pro výpočet důchodu: Základem tohoto systému bude vzorec: důchod = (počet bodů) x (hodnota bodu).

Počet bodů bude záviset na poměru mezi individuálními pracovními příjmy nebo individuální mzdou a průměrnou mzdou aktivních osob ve specifické soustavě a na délce individuální kariéry v poměru k referenční kariéře v této specifické soustavě.

Hodnota bodu bude záviset na průměrné mzdě aktivních osob v okamžiku odchodu do důchodu ve specifické soustavě, a tím bude odrážet mezigenerační solidaritu mezi aktivní populací a důchodci.

- Přizpůsobení důchodové soustavy úředníků důchodové soustavě soukromého sektoru.

- Specifická opatření v důchodové oblasti pro namáhavá povolání na základě těchto principů: Budou definována objektivní kritéria a na jejich základě bude sestaven seznam namáhavých povolání. Výhodněji budou moci být upraveny podmínky týkající se kariéry pro (předčasný) důchod a výpočet důchodu. Budou přijata specifická opatření umožňující prodloužení kariéry po určitém období výkonu namáhavého povolání.

- Posílení vazby mezi dobami pracovní činnosti v průběhu kariéry a důchodem: harmonizace náhradních dob mezi různými důchodovými soustavami, posuzování náhradních dob z hlediska jejich dobrovolného či nedobrovolného charakteru a jejich sociálního přínosu.

- Boj proti chudobě důchodců a zlepšení minimální ochrany: Všechny odpracované dny nebo započítané dny náhradní doby v kterékoliv soustavě budou zakládat nárok na minimální důchod za předpokladu, že v průběhu celé kariéry byl odpracován nebo započítán alespoň stanovený minimální počet dní. Osoby, které v průběhu plné kariéry pracovaly na plnou pracovní dobu, by měly mít nárok na minimální důchod vyšší alespoň o 10 %, než je hranice chudoby. Bude rovněž posílen zaručený příjem pro staré osoby (tzv. GRAPA).

- Úprava důchodového systému, aby odpovídal trendům vývoje společnosti: Vláda se bude v úzké spolupráci s Národním výborem pro důchody a Centrem expertízy pro oblast důchodů zabývat otázkou, v jaké míře bude možné v důchodovém systému modernizovat rodinnou dimenzi a reformovat odvozené nároky.

- Zavedení částečného důchodu: Vláda bude zvažovat možnost zavedení částečného důchodu, kdy by pracovník pobíral část svého důchodu a zároveň plně pokračoval v práci.

- Úpravy v oblasti doplňkových důchodů: Bude podporováno další rozšiřování druhého pilíře. Vláda upraví stávající právní rámec týkající se doplňkových důchodů, aby podpořila veřejné organizace a instituce v rozvíjení doplňkových soustav ve veřejné

---

³ Viz: http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchod_reformy-2014-09.pdf

službě. Předmětem zkoumání budou fiskální otázky spojené s druhým pilířem a jeho podporou.

Druhý pilíř se otevře i osobám samostatně výdělečně činným, které vykonávají činnost jako fyzické osoby.

Budou přijata opatření k zamezení předčasných odchodů do důchodu s doplňkovým důchodem.

Vláda bude rovněž zkoumat možnosti posílení 3. pilíře.

Zdroje:

Sarah Delafortrie, Christophe Springael. Mesures en matière de pensions. In: PRESSCENTER.ORG [online] 13/11/2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.presscenter.org/fr/pressrelease/20141107/mesures-en-matiere-de-pensions>

Accord de Gouvernement. In: Charles Michel – Premier ministre de Belgique [online] 9 octobre 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: http://www.premier.be/sites/default/files/articles/accord_de_gouvernement_-_regeerakkoord.pdf

Age légal, carrière, régimes spéciaux... la réforme des pensions décryptée. In: rtbf.be info [online] 9 octobre 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: http://www.rtbf.be/info/belgique/detail_age-legal-carriere-regimes-speciaux-la-reforme-des-pensions-decryptee?id=8374270

Bulharsko

Příspěvky do druhého pilíře budou nepovinné

Bulharský parlament schválil dne 19. prosince 2014 kontroverzní penzijní reformu, která zavádí příspěvky do druhého pilíře jako nepovinné.

Bulharsko má v současné době hybridní systém, kde většina úspor jde do státního průběžného systému a malá část do soukromých fondů. Do obou systémů přispívají zaměstnavatelé i zaměstnanci povinně.

Nová penzijní pravidla se vztahují na osoby narozené po roce 1959 a na všechny nově příchozí na trh práce. Lidé narození po roce 1959, kteří již do soukromého fondu přispívají, budou muset v dohledné době potvrdit své rozhodnutí, jinak jim budou jejich příspěvky automaticky převedeny do fondu národního pojištění (NOI). Nově příchozí na trh práce budou mít jednorázové právo zvolit si příspěvky do soukromého fondu, a to ve lhůtě do jednoho roku od nástupu do zaměstnání. Pokud si zvolí národní systém, přechod do soukromého penzijního fondu již možný nebude.

Zdroje:

Bulgaria approves pension change despite coalition rift. In: Reuters [online]. 19 December 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/12/19/us-bulgaria-pension-idUSKBN0JX2BM20141219>

Bulgaria FinMin 'Ready to Backtrack' on Pension Reform. In: Novinite [online]. 21 December 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.novinite.com/articles/165559/Bulgaria+FinMin+%27Ready+to+Backtrack%27+on+Pension+Reform>

Finsko

Dohoda o reformě finského důchodového systému

Vláda a sociální partneři dosáhli 26. září 2014 dohody o důchodové reformě od roku 2017 včetně postupného zvyšování minimálního a maximálního důchodového věku a změny dávkového vzorce pro starobní důchod odvozený od výdělků. Vláda očekává, že balíček důchodových reforem povede k udržitelnějším veřejným financím a zároveň umožní poskytování přiměřených dávek. Ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví nyní zahájí proces novelizace legislativy podle schváleného návrhu. Očekává se, že vláda předloží tuto legislativu parlamentu někdy v roce 2015 po parlamentních volbách.

Jedním z opatření dohody je postupné zvyšování minimálního věku pro odchod do důchodu o 3 měsíce ročně z 63 na 65 let v období od roku 2017 do roku 2027. Během stejného období by se maximální věk pro odchod do důchodu zvýšil z 68 na 70 let. Toto opatření by mělo ovlivnit pouze pracovníky narozené v roce 1955 nebo později; minimální a maximální důchodový věk pro pracovníky narozené před r. 1955 zůstane na stejné úrovni 63, resp. 68 let. Kromě toho by od roku 2027 měl být věk odchodu do důchodu spojen s očekávanou délkou života tak, aby poměr aktivní doby života k době strávené v důchodu zůstal alespoň na úrovni roku 2025. Každých 5 let budou sociální partneři a vláda monitorovat faktory ovlivňující dobu strávenou prací a finanční a sociální udržitelnost programu odvozeného od výdělků, aby zabránili poklesu tohoto poměru pod úroveň roku 2025, což bude případně vyžadovat další zvýšení minimálního a maximálního věku odchodu do důchodu.

TELA, která reprezentuje pojišťovny poskytující důchody odvozené od výdělků, uvedla, že dosažení dohody by mělo znamenat, že nedojde k žádným stávkám nebo odporu zaměstnavatelů proti reformě.

Další opatření se zabývá aktuální sazbou, částí dávkového vzorce pro důchod odvozený od výdělků. (Vzorec je: roční výdělek x aktuální sazba x koeficient střední délky života.) Aktuální sazby budou postupně standardizovány tak, aby roční sazba pro jednotlivce všech věkových kategorií byla 1,5 % z výdělků během pracovního života člověka od 17 let věku. V současné době důchod nabíhá ve dvou fázích: (1) o 1,5 % od 18 do 53 let věku a (2) o 1,9 % od 53 do 63 let věku. Podle dohody také bude po roce 2017 důchodový přírůstek založen na celkových výdělcích, příspěvky zaměstnance na důchod odvozený od výdělků se nebudou odečítat od mzdy započitatelné do důchodu. To umožní zaměstnancům začít akumulovat vyšší důchodové nároky v mladším věku.

Pokračování v práci po nejnižším důchodovém věku bude odměněno měsíčním přírůstkem 0,4 % za odložený odchod do důchodu.

Další navrhované změny jsou následující:

- Postupné zvyšování kombinované příspěvkové sazby zaměstnavatele/zaměstnance (rovným dílem) na důchod odvozený od výdělků - z 23,3 na 24,4 % pro zaměstnance mladší 53 let - v letech 2016 až 2019. (Je naplánováno, že stávající sazba 23,3 % se zvýší na 23,7 % v roce 2015.)
- Zavedení důchodu za roky služby (years-of-service pension) ve věku 63 let pro jednotlivce ve fyzicky náročných zaměstnáních s nejméně 38 odpracovanými roky. Až 3 roky mateřské, otcovské a rodičovské dovolené by mohly být pracovníkovi připsány.
- Nahrazení současného částečného starobního důchodu částečným předčasným důchodem dostupným od 61 let věku (zvýšení na 62 let v roce 2025) až do plného důchodového věku. Požadavek pracovat na zkrácený úvazek by měl být zrušen. Nárok na částečný předčasný důchod by mohl být uplatněn před dosažením nejnižšího věku způsobilosti se snížením o 0,4 % za každý měsíc, který pracovníkovi chybí do nejnižšího důchodového věku.

Zdroj:

Finland. *International Update – November 2014*. In: SSA [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/proqdesc/intl_update/2014-11/index.html

Rachel Fixsen. *Social partners agree on finer points of Finnish pension system reform*. In: IPE [online] 30 September 2014. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10003331.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

Francie

Zavádění kont obtížnosti práce

Jak již bylo uvedeno v souborech informací „Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa“ z prosince 2013 a září 2014¹, je jedním z klíčových opatření důchodové reformy, kterou přinesl zákon z 20. ledna 2014, zavedení tzv. osobních kont ochrany před obtížností práce (compte personnel de prévention de la pénibilité). Tato konta budou zavedena všem zaměstnancům, kteří jsou v zaměstnání vystaveni nad určitou míru některému z deseti rizikových faktorů stanovených zákonem. Celkem se jedná o tři typy rizikových faktorů:

- rizika spojená s fyzickou náročností:
  - ruční manipulace s břemeny
  - obtížné pracovní polohy
  - mechanické vibrace
- rizika spojená s agresivním prostředím:
  - nebezpečné chemické látky
  - hyperbarické prostředí
  - extrémní teploty
  - hluk
- rizika spojená s pracovním rytmem:
  - noční práce
  - práce na směny
  - monotónní práce

10. října 2014 byla publikována nařízení, která upravují podrobnosti realizace tohoto opatření. Podle původního záměru měla být konta všeobecně zavedena od roku 2015. Vzhledem k silné kritice tohoto opatření především ze strany zaměstnavatelů však dochází k jeho částečnému odložení. Od 1. ledna 2015 se budou konta týkat pouze 4 rizikových faktorů, a to práce v hyperbarickém prostředí, noční práce, práce na směny a monotónní práce. Zbylých 6 faktorů bude zohledňováno od 1. ledna 2016.

Za každé čtvrtletí expozice jednomu z faktorů bude na konto zaznamenán jeden bod, za čtvrtletí expozice více faktorům dva body. Osoby narozené před 1. červencem 1956 získají dvojnásobný počet bodů. Hodnocení expozice bude prováděno každoročně. Během profesní kariéry bude zaměstnanec moci získat celkově maximálně 100 bodů.

Zaměstnanci budou moci využívat všechny získané body nebo část z nich k financování:

- odborného vzdělávání za účelem rekvalifikace na méně obtížnou práci: 1 bod bude zakládat nárok na úhradu 25 hodin vzdělávání;
- přídatku ke mzdě při přechodu na práci na zkrácenou pracovní dobu: 10 bodů bude zakládat nárok na přídavek ke mzdě, jehož výše bude odpovídat kompenzací snížení mzdy po dobu 3 měsíců práce na poloviční pracovní dobu;
- zvýšení doby starobního pojištění (maximálně 8 čtvrtletí) a dřívějšího odchodu do důchodu: 10 bodů bude zakládat nárok na zvýšení doby pojištění o jedno čtvrtletí.

Obecně je prvních 20 bodů vyhrazeno na vzdělávání. Na starší pracovníky se však vztahují 2 výjimky:

- u pojištěnců narozených před 1. lednem 1960 nejsou na vzdělávání vyhrazeny žádné body;
- u pojištěnců narozených od 1. ledna 1960 do 31. prosince 1962 včetně je na vzdělávání vyhrazeno prvních 10 bodů.

---

¹ viz http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchodove_reformy-2013-12.pdf) a http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchod_reformy-2014-09.pdf

K financování nároků vyplývajících z kont bude zřízen fond, který bude tvořen zvláštními příspěvky podniků.

Ministryně sociálních věcí, zdravotnictví a práv žen Marisol Touraine a ministr práce, zaměstnanosti, odborného vzdělávání a sociálního dialogu Francois Rebsamen pověřili experta Michela de Virville dohledem nad zavedením prvních čtyř faktorů a přípravou realizace u zbývajících šesti faktorů tak, aby bylo toto opatření co nejméně nákladné a co nejjednodušší. V polovině roku 2015 bude předložena průběžná zpráva, na základě které bude možné provést eventuální nutné úpravy.

Od listopadu 2014 jsou v provozu speciální webové stránky a telefonní linka, kde mohou zaměstnavatelé i zaměstnanci získat informace a rady týkající se kont.

Zdroje:

Pour ceux qui ont un métier pénible. In: Ministère des Affaires sociales, de la Santé et des Droits des femmes [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/ce-que-la-reforme-change-pour-vous,2959/pour-ceux-qui-ont-un-metier,17152.html>

Le compte personnel de prévention de la pénibilité. In: Edition Tissot [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://www.editions-tissot.fr/droit-travail/livreblanc_confirm.aspx?TCL_ID=253046&TEL_ID=2446&TCA=

Marisol TOURAINE et François REBSAMEN mettent en oeuvre le compte personnel de prévention de la pénibilité. Communiqué de presse. Le 10 octobre 2014. In: Ministère du Travail, de l'Emploi, de la Formation professionnelle et du Dialogue social [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/CP_commun_mise_en_oeuvre_du_compte_de_prevention_de_la_penibilite_-_10_oct_2014.pdf

S'informer sur le Compte prévention pénibilité : un numéro de téléphone unique, le 3682 et un site dédié www.preventionpenibilite.fr. In: Ministère du Travail, de l'Emploi, de la Formation professionnelle et du Dialogue social [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://travail-emploi.gouv.fr/actualite-presse,42/communiques,2138/s-informer-sur-le-compte,18137.html?utm_medium=referral&utm_source=pulsenews

Irsko

Zrušení penzijního poplatku

14. října ministr financí oznámil, že penzijní poplatek (pension levy) bude do konce roku 2015 postupně vyřazen, protože veřejné finance země se zlepšily. Poplatek se vztahuje na dobrovolné dávkově definované (DB) penzijní programy soukromého sektoru a příspěvkově definované (DC) zaměstnanecké a osobní programy i na dobrovolné osobní důchodové spořicí účty (PRSA). Poplatek se vyměřuje podle hodnoty penzijních aktiv jednotlivce každoročně 30. června.

Poplatek byl zaveden v roce 2011 na 4leté období, aby financoval (1) iniciativu nových pracovních míst v době, kdy míra registrované nezaměstnanosti dosáhla 14,3 %, a (2) snížení DPH v sektoru pohostinství. V roce 2011 byla sazba příspěvku stanovena na 0,60 % z penzijních aktiv jednotlivce. V lednu 2014 vláda zvýšila poplatek na 0,75 % na dobu 2 let. V současné době je poplatek odečítán od soukromých penzijních úspor zhruba 750 tisícům osob. Suma vybraná z poplatků od r. 2011 se blíží 2,3 miliardám €.

Podle současného časového rozvrhu se na začátku roku 2015 poplatek sníží z 0,75 % na 0,15 % a do konce roku se zruší.

Penzijní úřad (Pensions Authority), soukromý penzijní regulátor, oznámil, že na konci roku 2013 existovalo zhruba 62 000 penzijních programů soukromého sektoru. Méně než 2 % z celkového počtu byly DB programy a zbytek byly DC programy. Pokrytí je nadále problematické. Podle OECD je méně než polovina obyvatel v produktivním věku v Irsku zaregistrována v nějakém typu programu soukromého sektoru.

Dobrovolné programy soukromého sektoru doplňují veřejný pay-as-you-go systém, který poskytuje dávku od 66 let věku. Plný věk odchodu do důchodu se postupně zvyšuje na 67 let do roku 2021 a na 68 let do roku 2028.

Zdroj:

Ireland. *International Update – November 2014*. In: SSA [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2014-11/index.html

Itálie

I. Plán na zvýšení daně pro penzijní fondy

Italský penzijní průmysl odmítá plán na zvýšení daně pro penzijní fondy.

Asociace italských penzijních fondů ostře odmítá zvýšení daně z kapitálových příjmů z 11,5 % na 20 %. Tato sazba byla vládou zvýšena již v červenci 2013, a to z tehdejších 11 % s oficiálním argumentem „dočasného“ opatření. Tento plán je zahrnut do fiskálního rozpočtu na rok 2015.

Experti varují, že by toto opatření mohlo vést k odlivu důchodového spoření a jeho exodu z Itálie. Pro italské zaměstnance by bylo výhodnější převést své důchodové spoření k jinému penzijnímu fondu působícímu v rámci přeshraniční směrnice EU.

Zdroj:

Gail Moss. *Italian pensions industry baulks over plans for tax hike on pension funds*. IPE [online]. 12 November 2014 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10004776.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

II. Nová investiční pravidla pro fondy druhého penzijního pilíře

Po letech diskuzí byl v listopadu 2014 schválen dlouho očekávaný zákon zaručující větší investiční svobodu pro italské penzijní fondy druhého důchodového pilíře.

Zdroj:

Carlo Svaluto Moreolo. *Italy approves new investment rules for second-pillar pension funds*. IPE [online]. 14 November 2014 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10004801.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

Maďarsko

Druhý penzijní pilíř opět v ohrožení

Maďarský ministr hospodářství Mihály Varga předložil parlamentu návrh zákona, podle kterého musí zbývající čtyři penzijní fondy dokázat, že alespoň 70 % jejich členů (kolem 60 tisíc) zaplatilo pravidelné příspěvky za nejméně dva měsíce v průběhu šesti měsíců, jinak jim hrozí ukončení činnosti. Pokud bude zákon schválen, vejde v platnost od ledna 2015.

Varga argumentoval tím, že fondy nebudou schopny generovat dostatečné důchodové příjmy pro své stávající členy, pro které by bylo výhodnější, kdyby všechny své příspěvky převedli do prvního pilíře.

Zdroj:

Krystyna Krzyzak. *Hungarian government to seize remaining private pension fund assets*. IPE [online]. 27 November 2014. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10004947.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

Nizozemsko

I. Změny v zaměstnaneckých penzijních programech

S účinností od 1. ledna 2015 bude implementován nový zákon, který provádí řadu změn v zaměstnaneckých penzijních programech. Nový zákon snižuje maximální dávku; zavádí strop na výdělky používané pro výpočet penze (zvané také jako započitatelné výdělky pro účely penze); vytváří nový typ dobrovolného penzijního programu pro osoby s vyššími výdělky a zřizuje dobrovolný program pro určité samostatně výdělečně činné osoby.

Cílem těchto změn je podle vlády dosažení větší mezigenerační spravedlnosti tak, aby aktivní pracovníci a důchodci sdíleli rovným dílem náklady a rizika penzí. Populace země rychle stárne. Očekává se nárůst podílu populace starší 65 let z 16 % v roce 2011 na 22 % do roku 2025.

Nový zákon bude modifikovat vzorec pro výpočet dávky pro většinu zaměstnaneckých penzijních programů (kariérní průměr) dalším snížením maximální roční akruální sazby z 2,15 % na 1,875 % průměrných výdělků. V roce 2013 činila sazba 2,25 %. Kromě toho se maximální akruální sazba pro finální výplatu programů sníží ze 2 % v roce 2013 na 1,657 % v roce 2015. V důsledku toho vláda očekává, že fondy upraví pojistné směrem dolů. (Příspěvková sazba pro všechny členy jednoho programu se nazývá jednotné pojistné, protože je stejná bez ohledu na věk, pohlaví, zdravotní stav nebo příjem). Nizozemská centrální banka bude sledovat úroveň pojistného a ukládat pokuty za to, co bude považovat za "nadměrně vysoké pojistné".

Dalším opatřením bude stanovení stropu započitatelných výdělků na 100 000 € za rok (s výjimkou invalidních důchodů). Pro ty pracovníky, kteří vydělávají více, než je maximální částka, bude zřízen nový typ dobrovolného doplňkového programu. "Čistý anuitní program (net annuity plan)" bude financován z příjmu po zdanění a bude mít určité daňové výhody. Akruální sazba pro nové programy bude 1,875 % průměrných výdělků.

Dalším opatřením bude vytvoření samostatného dobrovolného penzijního programu pro samostatně výdělečně činné osoby, které nemají žádné zaměstnance. Program bude spravovat investiční instituce. Pokud člen požádá o dávky sociální pomoci, budou aktiva člena penzijního programu vyňata a nebudou považována za součást "vlastnictví/majetku" člena.

Dřívější zákon zvýšil důchodový věk pro zaměstnanecké penze z 65 na 67 let věku v lednu 2014. Od roku 2015 bude důchodový věk upravován tak, aby odrážel změny v průměrné délce života. Většina zaměstnanců je členy zaměstnavatelem sponzorovaného penzijního programu; více než 90 % těchto programů jsou dávkově definované programy. Zaměstnanecké penzijní programy mohou poskytovat starobní, pozůstalostní (partnerské a sirotčí) a invalidní dávky. Důchodový věk pro veřejný důchod prvního pilíře se postupně zvyšuje z 65 na 67 let do roku 2023. Navrhovaná legislativa, která je v současné době v parlamentu, by zvýšení urychlila o 2 roky.

Zdroj:

Netherlands. *International Update, December 2014*. In: SSA [online]. [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2014-12/index.html

II. Akademici se shodují na radikálním návrhu reformy nizozemského důchodového systému

Přední penzijní akademici v Nizozemsku přišli s jednotným návrhem důchodové reformy, jejímž cílem je posílit individuální vlastnická práva, ale zachovat výhody kolektivního sdílení rizika.

Návrh zajišťuje jasná individuální vlastnická práva v kombinaci s ochranou kolektivního sdílení rizik.

A protože penzijní fondy již dále nebudou muset dodržovat nominální sazby financování, mohly by programy volně nabízet řešení na míru odpovídající potřebám jejich členů.

Akademici - včetně mezinárodně uznávaných důchodových odborníků z nizozemského regulátora, politických aktivistů a zástupců APG a PGGM - zastávají velice rozdílné názory a často se i veřejně hádají o cokoliv, co se týká důchodů.

Nyní navrhli kompromis a účastní se svým kombinovaným návrhem "národního dialogu o důchodech", organizovaného ministerstvem sociálních věcí a práce.

Navrhovaný nový systém je vybaven individuálními důchodovými účty při zachování kolektivních nárazníkových/rezervních fondů (collective buffers) - i když ne všichni autoři se plně shodli na jejich použití.

Záruky, které jsou typické pro dávkově definovaná uspořádání, jsou nahrazeny transparentní informací týkající se důchodových dávek, které účastníci mohou očekávat - bez záruk.

Individuální důchodové účty by ukazovaly úspory každého jednotlivce včetně příspěvků a výnosů investic.

Individuální účty by rovněž odrážely případné placené pojistné, jako je například invalidní pojištění.

Kolektivní kapitálové rezervní fondy by poskytovaly ochranu před otřesy na trhu.

Zdroj:

Mariska van der Westen. *Academics agree radical proposal to reform Dutch pension system*. In: IPE [online] 19 November 2014. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10004851.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

Rumunsko

Snížení příspěvkové sazby pro zaměstnavatele

S účinností od 1. října 2014 byla o 5 procentních bodů snížena příspěvková sazba pro zaměstnavatele u starobního, pozůstalostního a invalidního pojištění.

Podle nového zákona zaměstnavatelé přispívají 15,8 % z hrubé mzdy zaměstnance (nebo 20,8 % a 25,8 % v případě náročných zaměstnání). Výše příspěvků zaměstnanců zůstává stejná (10,5 %). Zaměstnavatelé přispívají pouze do prvního pilíře průběžného systému a vláda hradí případný finanční schodek. Zaměstnanci, kteří přispívají do průběžného systému a mají také individuální účet (povinný pro nově příchozí na trh práce, kteří byli ke dni 1. ledna 2008 mladší 36 let), odvádějí do prvního pilíře 6,0 % a do druhého pilíře 4,5 % z hrubé mzdy.

Individuální účty jsou financovány pouze z příspěvků zaměstnanců. Příspěvky zaměstnanců do průběžného pilíře se vypočítávají ze všech hrubých příjmů, zatímco příspěvky zaměstnavatelů do prvního pilíře a příspěvky zaměstnanců na individuální účty druhého pilíře se odvíjejí od výdělků zaměstnance do výše 11 490 nových lei (3 268 USD).

Zdroj:

Romania. *International Update – October 2014* [online]. [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2014-10/2014-10.pdf

Rusko

Zákon o důchodech druhého penzijního pilíře

Prezident Vladimír Putin podepsal dne 1. prosince 2014 zákon, který prodlužuje moratorium na povinné penzijní příspěvky do nestátních penzijních fondů. Zákon stanovuje, že všechny povinné příspěvky budou směřovat do prvního pilíře důchodového fondu Ruské federace.

Zdroj:

Krystyna Krzyzak. *Putin signs off on Russian second-pillar pensions law*. IPE [online] 3 December 2014. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.ipe.com/10005322.article?utm_source=Newsletter&utm_medium=Email&utm_campaign=IPE_Daily

Španělsko

Jiná penzijní reforma ve Španělsku (výťah ze zprávy From Bismarck to Beveridge: The Other Pension Reform in Spain)

Stárnutí je nezadržitelný proces, který zůstává hlavní výzvou pro udržitelnost průběžného důchodového systému ve většině vyspělých zemí, včetně Španělska. Španělsko nicméně přistoupilo ke změně některých parametrů, které jsou vnímány jako sekundární, např. minimální a maximální důchody nebo horní a dolní hranice pojistného. Úpravy takových parametrů mohou mít důsledky pro distribuční účinky systému sociálního zabezpečení a nemusí být snadno vnímány obyvatelstvem. To je důvod, proč někteří ekonomové nazývají tuto reformu „tichou“.

Autoři zprávy kvantifikují potenciální důsledky této „tiché reformy“, schválené v roce 2011, pro budoucí vývoj a přerozdělování ve Španělsku. Pokud by byla taková reforma do důsledku provedena, změnila by základ španělského důchodového systému, a to z příspěvkového (bismarkovského) systému k beveridgeovskému modelu.

Zpráva podrobně popisuje mechanismus „tiché reformy“ včetně zavedení tzv. faktorů udržitelnosti (zákon z r. 2013) a nového valorizačního mechanismu, platného od roku 2014.

Zdroj:

CONDE-RUIZ, Ignacio J. and Clara I. GONZALEZ. *From Bismarck to Beveridge: The Other Pension Reform in Spain*. [Banco de Espana Working Paper No. 1417](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2469659), 2014. [online]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2469659

Švýcarsko

Konečný návrh důchodové reformy

V listopadu 2014 předala Spolková rada Parlamentu konečný návrh reformy „Zabezpečení ve stáří 2020“ (Altersvorsorge 2020). Reforma má zajistit úroveň dávek zabezpečení ve stáří, dostatečné financování starobního a pozůstalostního pojištění AHV i zaměstnaneckého zabezpečení a umožnit flexibilní odchod do důchodu.

Reforma Zabezpečení ve stáří 2020 zahrnuje následující základní prvky:

- Stejný tzv. referenční věk (Referenzalter) 65 let pro muže i ženy v 1. pilíři, tedy v soustavě starobního a pozůstalostního pojištění AHV, i ve 2. pilíři, tedy v zaměstnaneckém zabezpečení: Reforma nahrazuje pojem „důchodový věk“ pojmem „referenční věk“. Referenční věk znamená věk, při kterém bude starobní dávka vyplácena bez krácení i bez zvýšení.
- Flexibilní a individuální odchod do důchodu: Dobu odchodu do důchodu si budou lidé moci svobodně zvolit mezi 62 a 70 lety. Při tom bude možné pobírat celou částku důchodu nebo pouze jeho část, což umožní klouzavý odchod do důchodu. Až do doby, než bude pobírán celý důchod ze soustavy AHV, bude možné si dalšími příspěvky důchod zvyšovat až do částky maximálního důchodu. Nově se osobám s nízkými příjmy, které vykonávaly výdělečnou činnost po dlouhou dobu, budou důchody AHV v případě pobírání před dosažením věku 65 let krátit méně výrazně.
- Přizpůsobení minimální procentní sazby naspořené kapitálu stanovené pro výpočet dávky v zaměstnaneckém zabezpečení - tzv. minimální sazby konverze - v povinném zaměstnaneckém zabezpečení (Mindestumwandlungssatz) vývoji střední délky života a kapitálové rentity: Minimální sazba konverze se bude v období čtyř let snižovat každý rok o 0,2 procentního bodu, až dosáhne 6,0 %.
- Udržení úrovně dávek zaměstnaneckého zabezpečení: Bude zrušen tzv. „koordinační odpočet“ (Koordinationsabzug) ke stanovení tzv. „pojištěné“ neboli „koordinované“ mzdy, ze které se odvozují příspěvky do 2. pilíře¹, a každoročně připsované příspěvky² (tzv. Altersgutschriften) budou upraveny tak, aby se penze z povinného zaměstnaneckého zabezpečení i přes úpravu minimální sazby konverze nesnížily. Starším zaměstnancům bude s vytvářením kapitálu pomáhat záruční fond. Kromě toho se příspěvky - Altersgutschriften - za pojištěnce starší 45 let už nebudou zvyšovat, aby se posílilo postavení těchto osob na trhu práce.
- Lepší rozdělování přebytku, dohled a transparentnost v záležitostech týkajících se 2. pilíře: Minimální kvóta se zvýší na 92 %, tzn. že minimálně 92 % zisku v 2. pilíři bude patřit pojištěncům. Dnes si mohou soukromé pojišťovací společnosti ponechat až 10 %.
- Úprava pozůstalostních dávek: vdovské důchody z AHV budou poskytovány pouze ženám, které v době úmrtí manžela budou mít děti, kterým vznikne nárok na sirotčí důchod nebo budou vyžadovat péči. Vdovský a vdovecký důchod z AHV se sníží z 80 na 60 % příslušného starobního důchodu, zároveň se sirotčí důchod zvýší ze 40 na 50 %.

---

¹ „Koordinační odpočet“ je částka, která se odečítá od hrubé mzdy k získání tzv. pojištěné neboli koordinované mzdy. Pomocí „koordinačního odpočtu“ se koordinují dávky 2. pilíře s dávkami 1. pilíře. Aby ve 2. pilíři nedocházelo k duplicitnímu pojištění, nepojišťuje se celá roční mzda, nýbrž výdělek snížený o částku koordinačního odpočtu. Koordinační odpočet odpovídá 7/8 maximálního starobního důchodu AHV.

² Každoročně připsované příspěvky, tzv. Altersgutschriften, bývají stanoveny v závislosti na věku.

- Stejné zacházení s osobami samostatně výdělečně činnými i se zaměstnanci v soustavě AHV: Pro všechny budou platit stejné příspěvkové sazby. Degresivní příspěvková stupnice pro osoby samostatně výdělečně činné bude zrušena.
- Lepší přístup do 2. pilíře: Spodní hranice pro vstup do povinného zaměstnaneckého zabezpečení se sníží ze současných přibližně 21 000 franků na přibližně 14 000 franků. Tím budou lépe chráněny osoby s nižšími příjmy nebo s více zaměstnáními na částečný úvazek. Užitek z tohoto opatření budou mít především ženy.
- Doplnkové financování: Dodatečné potřebné prostředky na financování AHV umožní proporcionalní zvýšení daně z přidané hodnoty maximálně o 1,5 procentního bodu. V okamžiku, kdy reforma vstoupí v platnost, se daň z přidané hodnoty zvýší o 1 procentní bod. K dalšímu zvýšení dojde teprve tehdy, pokud to bude finanční situace AHV vyžadovat.
- Ochrana likvidity pro AHV: Intervenční mechanismus umožní přijmout včas opatření k zajištění finanční rovnováhy AHV. Pokud bude hrozit, že stav vyrovnávacího fondu AHV klesne pod 70 procent ročních výdajů, bude Spolková rada povinna navrhnout stabilizační opatření. Jestliže skutečně klesne pod hranici 70 %, dojde k realizaci navrhovaných opatření.
- Zjednodušení finančních toků mezi státem a AHV: Stát se zřekne svého 17procentního podílu na části daně z přidané hodnoty (na tzv. demografickém procentu – Demografieprozent), která je vybírána od roku 1999 k financování AHV. Naproti tomu se sníží příspěvek státu na AHV z 19,55 na 18 procent výdajů AHV.

Spolková rada vyjádřila přesvědčení, že tento reformní návrh je vyvážený a schopný získat většinu. Garantuje udržení úrovně dávek zabezpečení ve stáří a financování 1. i 2. pilíře, rovnoměrně rozděluje zátěž a zaručuje životaschopnost švýcarského systému zabezpečení ve stáří v budoucnosti.

V současné době je řádný důchodový věk v AHV i zaměstnaneckém zabezpečení pro muže 65 let a pro ženy 64 let. Programy 2. pilíře však mohou svými předpisy stanovit jiný věk.

V AHV existuje možnost pobírat důchod jeden nebo dva roky před řádným důchodovým věkem, tj. ve věku 63 nebo 64 let u mužů a 62 nebo 63 let u žen. Za každý rok dřívějšího pobírání se důchod krátí o 6,8 %.

Kdo chce pobírat důchod z AHV až po dosažení zákonného důchodového věku, může si odložit pobírání celého důchodu až o 5 let – muži tedy až na věk 70 let a ženy až na 69 let. Odklad musí trvat alespoň jeden rok, poté si lze o vyplácení důchodu požádat kdykoliv od následujícího měsíce. Kratší pobírání důchodu je kompenzováno přídavkem k důchodu, který činí 5,2 % při minimálním odkladu a zvyšuje se až na 31,5 % při maximálním odkladu. Osoby, které pokračují ve výdělečné činnosti, platí i nadále příspěvky, pokud jejich roční příjem přesahuje 16 800 franků.

Programy 2. pilíře mohou nabízet možnosti dřívějšího pobírání penze nebo jeho odkladu a možnost pobírání částečné penze. Dřívější pobírání penze je povoleno nejdříve od věku 58 let.

Zdroje:

Altersvorsorge 2020: Bundesrat verabschiedet Botschaft. In: Bundesamt für Sozialversicherungen (BSV) [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.bsv.admin.ch/aktuell/reden/00122/index.html?lang=de&msg-id=55276>

Le Conseil fédéral adopte le message relatif à la réforme Prévoyance vieillesse 2020. In: Office fédéral des assurances sociales (OFAS). [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.bsv.admin.ch/aktuell/reden/00122/index.html?lang=fr&msg-id=55276>

Altersvorsorge 2020. Referenzalter, Vorbezug und Aufschub der Rente. Faktenblatt. In: Bundesamt für Sozialversicherungen (BSV) [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.bsv.admin.ch/aktuell/reden/00122/index.html?lang=de&msg-id=55276>
(odkaz)

Erläutert en détail: Der «Koordinationsabzug». In: Pensionskassen: Mit uns – für uns [online] 26. Mai 2014. [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.mit-uns-fuer-uns.ch/blog/?p=3781>

Glossar. Altersgutschriften. In: Bernische Pensionskasse [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.bpk.ch/icon_4

Für jede Firma ein passender Vorsorgeplan. In: VSAO Stiftung für Selbständigerwerbende [online]. [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.vsao-stiftung.ch/content/default.asp?txtParentID=7&txtCatID=15>

Der Bundesanteil am Demografieprozent der Mehrwertsteuer (MWST) zur Finanzierung der Altersversicherung bleibt erhalten. Mit Stichentscheid der Präsidentin hat der Ständerat am Dienstag (12.12.) eine Initiative des Nationalrates definitiv abgelehnt. In: swissinfo.ch [online] 12. Dezember 2000. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.swissinfo.ch/ger/bund-behaelt-anteil-an-demografieprozent/1795648>

Velká Británie

I. Nový státní důchod

Stávající program státního důchodu bude nahrazen novým programem pro lidi, kteří dosáhnou státního důchodového věku 6. dubna 2016 a později.

Plný státní důchod nebude nižší než 148,80 £ týdně. Skutečná částka bude stanovena na podzim 2015.

K výpočtu nového státního důchodu se bude využívat záznam národního pojištění.

Jedinec nebude muset přestat pracovat, když dosáhne důchodového věku, ale nebude muset nadále platit národní pojištění. Bude také moci požádat o flexibilní pracovní uspořádání.

Podmínky nároku

O nový státní důchod budou moci žádat muži narození 6.4.1951 a později a ženy narozené 6.4.1953 a později. Státní důchod lze dostávat nejdříve od dosažení státního důchodového věku.

K získání nějakého státního důchodu bude potřeba 10 kvalifikačních let v záznamu národního pojištění. Nemusí to být kvalifikační roky v řadě za sebou.

Odložení nového státního důchodu

O nový státní důchod se nemusí žádat, jakmile jedinec dosáhne státního důchodového věku.

Odložení nového státního důchodu znamená, že jedinec může získat zvláštní státní důchod (extra State Pension), když uplatní nárok. Částka navíc je vyplácena se státním důchodem jedince (např. každé 4 týdny) a může být zdanitelná.¹

Sazby a minimální doba odložení budou potvrzeny v roce 2015.

Očekává se, že jedinec bude muset odložit státní důchod alespoň o 9 týdnů - jeho státní důchod se zvýší o 1 % za každých 9 týdnů odložení nároku. Za každý celý rok neuplatnění nároku to tedy udělá necelých 5,8 %.

Po uplatnění nároku na státní důchod se bude částka navíc, kterou jedinec dostane v důsledku odložení státního důchodu, obvykle každý rok zvyšovat.

Výpočet

Nový státní důchod je založen na záznamu národního pojištění.

Příspěvky nebo kredity národního pojištění zaznamenané před 6. dubnem 2016 se budou počítat do nového státního důchodu. Budou sloužit k výpočtu „výchozí částky (starting amount)“ jedince. Ta bude částí jeho nového státního důchodu.

Výchozí částka bude vyšší hodnota z

- částky, kterou by jedinec dostal podle současných pravidel pro státní důchod (který zahrnuje základní státní důchod a další státní důchod - Additional State Pension) a
- částky, kterou by jedinec dostal v případě, že by nový státní důchod byl v účinnosti na začátku jeho pracovního života.

Výchozí částka bude zahrnovat odpočet, pokud jedinec odstoupil z dalšího státního důchodu.

¹ Po dosažení státního důchodového věku jedinec dále neplatí národní pojištění. Platí daň z příjmu, pokud jeho zdanitelný příjem - včetně soukromé penze a státního důchodu - je vyšší než jeho nezdaněné příspěvky. Sazba daně závisí na tom, o kolik zdanitelný příjem převyšuje osobní příspěvek (Personal Allowance) jedince v daňovém roce (nyní od 6.4.2014 do 5.4.2015). Osobní příspěvek většiny lidí je 10 000 £.

Pokud je výchozí částka jedince nižší než plný nový státní důchod

Jedinec může získat vyšší státní důchod doplněním dalších kvalifikačních let do svého záznamu národního pojištění po 5. dubnu 2016 (dokud nedosáhne plné výše nového státního důchodu nebo státního důchodového věku - podle toho, co nastane jako první).

Každý kvalifikační rok záznamu národního pojištění jedince po 5. dubnu 2016 přidá asi 4,24 £ týdně k novému státnímu důchodu.

Pokud je výchozí částka jedince vyšší než plný nový státní důchod

Rozdíl mezi výchozí částkou a plným novým státním důchodem se nazývá "chráněná platba" jedince.

Chráněná platba se vyplácí navíc k jeho novému státnímu důchodu a zvyšuje se každý rok podle inflace.

Žádné kvalifikační roky jedince po 5. dubnu 2016 se nebudou přičítat k jeho státnímu důchodu.

Jedinec nemá příspěvky nebo kredity národního pojištění před 6. dubnem 2016

Státní důchod se vypočítá zcela podle pravidel pro nový státní důchod.

Člověk bude obvykle potřebovat minimálně 10 kvalifikačních let v záznamu národního pojištění, aby dostal nějaký státní důchod.

Pro plný nový státní důchod bude potřebovat 35 kvalifikačních let.

Pokud bude mít mezi 10 až 35 kvalifikačními roky, dostane příslušný podíl nového státního důchodu.

Každý může dostat prohlášení o novém státním důchodu (State Pension statement), které mu sdělí, jak velký bude jeho státní důchod.

Zdroj:

The new State Pension. In: GOV.UK [online] 1 December 2014. [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/new-state-pension/overview>

II. Vláda zahájila veřejnou informační kampaň, aby zajistila, že se každý dozví, co pro něj znamenají změny státního důchodu

Více než 500 dní předem (18. listopadu 2014) zahájila vláda novou významnou akci, která má pomoci lidem pochopit historické reformy, které zavede jednotný státní důchod, aby lidé měli větší pocit ekonomického zabezpečení a klidu v důchodu.

Reformy budou řešit nerovnosti minulosti, což nejvíce využijí ženy, pečovatelé, lidé s nižšími výdělky a osoby samostatně výdělečně činné.

Analýza ministerstva práce a důchodů (DWP) naznačuje, že za prvních 10 let zhruba 650 tis. lidí bude těžit z nové úpravy a obdrží v průměru o 8 £ týdně vyšší státní důchod.

Ministři vyzývají všechny (a zejména lidi starší 55 let), aby se podívali na to, co pro ně budou tyto změny znamenat, a zajistili si detailní prohlášení o státním důchodu, aby si každý mohl přesně plánovat odchod do důchodu.

V rámci nového systému by důchodci časem měli dostávat kolem 150 £ týdně nebo více, pokud budou mít 35 let plných sazeb příspěvků národního pojištění. Ti, kteří budou chtít brzy odejít do důchodu, si budou muset zkontrolovat, co pro ně znamenají přechodná opatření účinná při změně systému.

Nová vícekanálová informační kampaň s názvem "Váš důchod, vaše budoucnost", která začala, je součástí snahy vysvětlit reformy a jak nejvíce z nich vytkžit.

Zahájení se shoduje s publikováním nového výzkumu, provedeného jménem DWP, který potvrzuje, že mnoho lidí britskému systému státního důchodu nerozumí dostatečně.

Asi 42 % lidí, kteří ještě nejsou v důchodu, přiznalo, že se potřebují dozvědět více o spoření na důchod, zatímco 38 % připouští, že se snaží vyhnout přemýšlení o tom, co se stane, až přestanou pracovat. A pouze 60 % všech dotázaných dospělých si uvědomuje, že je možné podniknout nějaké kroky za účelem zvýšení jejich státního důchodu.

Ministr práce a důchodů Iain Duncan Smith řekl:

"Nový státní důchod je jednou z nejdůležitějších reforem této vlády; poskytne lidem jasnou představu o jejich příjmu v důchodu, výrazně sníží testování důchodců na finanční prostředky a napraví nerovnosti týkající se žen, lidí s nízkými příjmy a osob samostatně výdělečně činných.

Je velice důležité, aby lidé měli důvěru, že plánování budoucnosti a spoření na důchod je užitečný podnik.

Tato kampaň je celá o tom, aby lidé pochopili, co tyto změny znamenají pro ně osobně."

Ministr pro důchody Steve Webb řekl:

"S příchodem dubna 2016 pomůže nový státní důchod zavést jednoduchost, která v posledních desetiletích neexistovala. Dá pracovníkům na vědomí, že existuje silný základ, na kterém mohou budovat své úspory. Toto je skutečná změna hry.

Naplnění této reformy je základní součástí poslání této koaliční vlády vytvořit spravedlivější společnost. Ale pro dosažení tohoto cíle lidé potřebují vědět, co to pro ně znamená, a být schopni podle toho plánovat své vlastní penzijní spoření."

Kampaň se snaží nejen vysvětlovat, jak reformy ovlivní budoucí důchodce, ale také uklidnit stávající důchodce i ty, kteří budou odcházet do důchodu před dubnem 2016, že nic neztratí. Zůstanou v současném systému a budou i nadále dostávat stejný základní státní důchod, který je v důsledku navyšování poskytovaného během tohoto parlamentního období nyní na nejvyšší úrovni vzhledem k výdělkům od roku 1992.

Nová kampaň zahrnuje tisk, rozhlas a on-line reklamy, stejně jako výrazně vylepšený on-line balíček informací na GOV.UK.

Aby byla zajištěna spravedlivost, budou v účinnosti přechodná opatření, která zajistí, že příspěvky národního pojištění těch lidí, kteří strávili část svého pracovního života ve starém systému, budou uznány a započítány. To bude zahrnuto ve výpočtu "výchozí částky" pro nový státní důchod na základě osobního záznamu až do dubna 2016.

Tato kampaň navazuje na minulý měsíc zavedenou novou službu, která na zakázku dává jedincům prohlášení poskytující jim informace o jejich výchozí částce a o tom, co mohou udělat pro zvýšení svého státního důchodu předtím, než odejdou do důchodu. Zpočátku je služba k dispozici lidem, kterým zbývá 5 let do odchodu do důchodu, postupně bude měsíc od měsíce rozšiřována.

Prohlášení obdrželo již více než 18 000 lidí.

Zdroj:

The government has launched a public information campaign to ensure everyone knows what the State Pension changes mean for them. In: GOV.UK [online] 18 November 2014. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/500-days-to-go-until-biggest-state-pension-overhaul-in-generations>